

Två viktiga komponenter i egenkontrollen kommer att vara riskhantering och ronder i verksamheten. SKB:s plan för riskhantering för slutförvarsanläggningen, till exempel, omfattar utöver rena projektrisker även miljö- och arbetsmiljörisker. Samtliga risker förtecknas i anläggningens risklista där de värderas, åtgärdsplaneras och följs upp. Uppföljning av riskerna sker i projektets ledningsgrupp. Miljöronder kommer att genomföras i verksamheten med jämna mellanrum, antingen som kombinerade skydds- och miljöronder eller som specifika miljöronder, beroende på vilken del av verksamheten som omfattas av ronden.

Anläggningsprojektens miljömål är sammanställda i ett miljöprogram, vilket kommer uppdateras inför byggskedet. Miljöprogrammet syftar till att sätta mål och ange ambitioner för att i varje skede begränsa anläggningens miljöpåverkan samt att säkerställa att gällande villkor innehålls och att aktuell lagstiftning efterlevs.

Radiologisk utsläppskontroll

I verksamheter där utsläpp av radiologiska ämnen sker ska de radiologiska utsläppen mätas, så att verksamhetsutövaren har kännedom om de utsläpp som görs.

I Clab kontrolleras radiologiska utsläpp genom att använt processvatten analyseras med avseende på total γ - respektive α -strålning före utsläpp och i huvudskorstenen mäts γ - respektive α -strålning veckovis.⁷

I Clink planeras kontroll av radiologiska utsläpp i inkapslingsanläggningens huvudskorsten, i Clabs huvudskorsten och i det använda processvattnet från Clab och golvränagevattnet från inkapslingsanläggningen. De två vattenströmmarna planeras att sammanföras och prov tas på samma sätt som i Clab i dag. γ - respektive α -strålning är de parametrar som avses kontrolleras.

För slutförvarsanläggningen har analysen av strålsäkerhet under drift visat att ingen fri aktivitet kommer ut i anläggningen. Utsläppskontroller avseende radiologiska ämnen kommer att göras för att säkerställa detta. Kontrollerna kommer att göras i länshållningsvattnet från bergrummen, på kapseltransportbehållarens in- och utsida samt på luften i kapseltransportbehållaren eller på luften i omlastningshallen.

Miljöbalken och egenkontrollförordningen ställer krav på att verksamhetsutövaren har ett riskhanteringsarbete samt kontrollerar hur verksamheten påverkar omgivningen, där utsläppskontroll avseende radiologiska utsläpp ingår. Utsläppsprovtagningar för anläggningarna beskrivs i Clabs egenkontrollprogram, Bilaga F Preliminär säkerhetsredovisning Clink kapitel 7 respektive i bilaga SR-Drift kapitel 7 för slutförvarsanläggningen. Innehållet i bilaga F och bilaga SR-Drift styrs av kärntekniklagen och SSMFS 2008:1 kapitel 4.

I samband med denna komplettering lämnar SKB in nya förslag till villkor, som även omfattar utredning och reglering av utsläpp till vatten och luft av radioaktiva ämnen från Clink, se bilaga K:1, Förslag till villkor.

Radiologisk omgivningskontroll

För kärntekniska anläggningar som vid normal drift har utsläpp av radioaktiva ämnen (till exempel kärnkraftverk) görs en radiologisk omgivningskontroll. Den ska ge en bild av långsiktiga förändringar av radionuklidhalter i omgivningen. Den radiologiska omgivningskontrollen mäter dels radioaktiva ämnen genom dosimetrar som är utplacerade i omgivningen runt anläggningen, dels görs analyser på djur och växter (biota), vatten, nederbörd, rötslam och sediment.

⁷ Clab – egenkontroll för yttre miljö. SKBdoc 1063638, version 1.0.

I KBS-3-systemet är det endast Clab och Clink som har utsläpp av radioaktiva ämnen vid normal drift, varför radiologisk omgivningskontroll endast är aktuellt i Oskarshamn. Slutförvarsanläggningen ger inte upphov till utsläpp av radioaktiva ämnen från bränslet vid drift och SKB anser det därför inte rimligt med radiologisk omgivningskontroll i Forsmark, utöver den som sker för kärnkraftverkets behov.

Den radiologiska omgivningskontrollen styrs huvudsakligen av kärntekniklagen och SSMFS 2008:23. Även miljöbalken ställer krav på uppföljning av den miljöpåverkan utsläpp medför, oavsett om utsläppen är radiologiska eller inte. Det är SSM som tar fram program för omgivningskontroll som de kärntekniska anläggningarna ska följa. SKB avser att söka undantag från SSMFS 2008:23 för slutförvarsanläggningen vad gäller radiologisk omgivningskontroll.

Villkorsuppföljning för dispens från artskyddsförordningen

För att uppföra slutförvarsanläggningen behöver gölar där gölgroda observerats fyllas igen. För detta krävs dispens från artskyddsförordningen. SKB har ansökt om dispens enligt artskyddsförordningen hos länsstyrelsen. Länsstyrelsen kommer att som tillsynsmyndighet kontrollera efterlevnaden av dispensen och dess villkor.

Miljörapport

Utövare av driftsatta miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt miljöbalken ska lämna en miljörapport varje år enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om miljörapport NFS 2006:9. Syftet med miljörapporten är att redovisa hur anläggningen efterlever villkoren i tillståndet, att stärka verksamhetens/anläggningens egenkontroll och att ge tillsynsmyndigheten ett underlag för tillsynen över verksamheten.

Rapporten ska bland annat innehålla en sammanfattning av resultat från mätningar, beräkningar och undersökningar som utförts för att bedöma verksamhetens påverkan på miljön och människors hälsa. Vidare bör den innehålla betydande åtgärder som vidtagits under året, till exempel avseende drift, skötsel, kontroller och underhåll samt i syfte att minska verksamhetens förbrukning av råvaror och energi.

7.2 Övervakning av inverkan av störningar på slutförvarsplatsen – monitorering

Uppförande och drift av slutförvarsanläggningen kommer att orsaka förändringar på förvarsplatsen. Det är viktigt att övervaka och följa dessa för att öka kännedomen om förvarsplatsen och det tänkta förvaret i enlighet med vad som beskrivs utförligare i Ramprogram för detaljundersökningar vid uppförande och drift av slutförvar för använt kärnbränsle (SKB R-10-08), som är en referens till SR-Site. Övervakningen görs enligt ett så kallat monitoreringsprogram. Förutom att övervaka och följa förändringar kan observationerna också ge tillgång till data, som har betydelse för hydrogeologisk och hydrogeokemisk modellering samt för verifiering av sådana modeller.

Under platsundersökningsskedet inleddes ett monitoreringsprogram som täcker in både geovetenskapliga och ekologiska parametrar under platsundersökningarna. Med några få undantag har detta program fortgått sedan platsundersökningen i Forsmark avslutades och kommer att fortsätta i modifierad omfattning när bergguttaget under mark påbörjas.

Vid utformning av monitoreringsprogram kommer särskild fokus att läggas på det faktum att uppföljningen är avsedd att genomföras under mycket lång tid. Allt eftersom byggandet och driften fortgår kommer det att finnas behov av att regelbundet omvärdera urvalet av mätparametrar, mätobjekt och mätfrekvenser.